

Pauruusoono aa tauraa yanaa aavaa Tesoronikii varuuyani reeravai

Pauruuso Piripii pikioo numa Tesoronikii varioo mmayaaya yoketaivaa gioonna kiaapuuya kiasa mmuduu iya ausa hanigieeravai. Itaama uu mmooriivaara Yutayaa vooya maisa kua tida Pauruusaa tunoo: Aavaki pikiee kuane, tiravai. Iya Pauruuso uu mmooriivaara tunoo: Teenoo itaama iikiataavai a iikiannanoo, kiasa kiada inna titeeravai. Ngiari vooppinnaiya Yutayaiya uu aataruuvaara iya iikiatauduu Pauruuso mmayaaya yoketaivaa iya kiasa mmuduu ausa hanigiada yoketaama varuuvaara iya Pauruusaara nnannateeda innara ooqoo tiravai. Nnaagiai Pauruuso Koridii varuduu Timotiivaano Tesoronikii varuu gioonna kiaapu vaa ausa hanigiooyara inna kiasa mmuduu rikioo ivo aa tauraa yanaa aavaa iyani reeravai. Yoketaama tirooma varida Yisuu Kirisiiva tiinaraivaara faannaida variateeraivaara ivo yamayamaa kuaiyauvaa iyani reeravaivee.

*Pauruusoono aa tauraa yanaa aavaa
Tesoronikii varuuyani reeravai*

¹ Gioonna kiaapu vaa ausa hanigiada Tesoronikii variayaso, na Pauruusoono aa yanaa aavaa ngiini fafaarakiaunoo. Siraasooya Timotiiva ni tasipama variaani na aa yanaa aavaa

ngiini fafaarakiaunoo. Vaa ngia ausa hanigiayia ti Napoonna Anutuuqaa gioonna kiaapuya varida ti Udaanga Yisuu Kirisiinna tasipama variaanoo.

Anutuuqo kati ngiiyara yoketaama yaata utuoo ari ausa nuufaivaa ngii mioo nnaasu variaiveeraivaara ta yaata utuaunnaanoo.

Tesoronikiiya Anutuuqaara kutaavaivee kiaa kiada

yoketaama variravai

² Ta yaaku vareera suaivaki ta Anutuuqaata makemakee ngiiyara kua tida tupatupaa mmuakiaa suai ngiiyara kua yoketaivaa kiaunnvai. ³ Ngia Yisuunnara kutaavaivee kiaivaaraida ngia inna mmooriivaa yoketaama iikiaanoo. Ngia ngii seena gioonna kiaapuuyara mmuduuya ruaivaaraida ngia yaagueeqama mmoori yoketaivaa iikiaanoo. Ngia ti Udaanga Yisuu Kirisiiva fai kutaa tiinaravee kiaivaaraida mmannammanna yaagueeqama kiada faannakiaanoo. Ngia itaama variaivaara ta yaata utida ti Napoonna Anutuuqaata makemakee kua kiaunnvai. ⁴ Ni seenayaso, vaa ta rikiaunnvai. Anutuuqo ngiiyara mmuduuya ruoo ari gioonna kiaapu tuanaaya ariiniee kiaa ngii mmataama kiaivai. ⁵ Hama ta tetenaidiri yaata utida mmanna kuavai ngii giaa ngii miravai. Anutuuqaasidiri inna yaagueeqaivoota inna Mmannasa Yoketaivootama ti tasipooduu ta mmayaaya yoketaivaa ngii giaa ngii miaannaduu ngia rikieeravai. Ta ivaara yaagueeqama kiaannanoo: Kutaavaivee, kiaa kiada ngii giaa ngii miaannaduu ngia rikieeravai. Ta ngii

tasipama variaanna suaivaki ta ngiiyara yaata utida iikiaanna aataruuvaa vaa ngia teeravai. ⁶ Teeda ta uunaquuneema iida Udaanga Yisuu Kirisiiva uuvaatama ngia iiravai. Uuvaara kaayau mmuaararoovo ngiiki vauduaata hama ngia ivaara yaata utiraida Anutuuqaa kuaivaa varooduu Mmannasa Yoketaivoono ngii tasipooduu rikiada ngia sirigairavai. ⁷ Ngia itaama uunaquuneema mmuakiaa ausa hanigieera gionna kiaapu Maketoniaa varuuyaata Akaiya varuuyaatama teeda rikiada itaama mmuaikaraama iiravai. ⁸ Hama Maketoniaa varuuyaata Akaiya varuuyaatama nnaasu Anutuuqaa kua mmayaayaivo ngiisidiri vuuvaa rikieeravai. Ngia Anutuuqaara kutaavaivee kiaa kiada yaagueeqama varuuvaara mmuakiaa yoosinna varuuya rikieeravai. Itaama vaikiai ngia tauraa varida uu mmayaayaivaa hama ta kava varada gionna kiaapuuya kiaa mmiaaravai. ⁹⁻¹⁰ Mmuakiaa gionna kiaapuuya ta ngiisi kuaanna suaivaki ngia tiyara tuqinnoovaaraida iya kua yoketaivaa ngiiyara kiaavai. Ngia unnakua anutuuyauvaa pikiada hanigiada Anutuugo hara kioo varioo kua kutaa tiraivaa mmooriyauvaa varaivaara iya kua yoketaivaa ngiiyara kiaavai. Ari Mmaapu Yisuuva vaa putuduu rikioo Anutuugo tuduu kava putuuvakidiri diiteeravai. Ivo putuoo kava diiteeravoonora tuoo vaa ti utu raririima yoketaivau yapa kioo aataruuvo vainoo. Ivaara fai yapooma nnaagiai Anutuugo gionna kiaapuuya mminnamminnaa maisaiyauvaara iya yaparainara suaivaki

hama ti mminnamminnaa maisaiyauvaara ti yaparainaravai. Fai Yisuuva kava ngiau aapuuvakidiri tiinaraivaara ngia faannaida variaivaara gioonna kiaapuuya ngiiiyara kua yoketaivaa kiaavai.

2

Pauruuso Tesoronikii varioo Anutuuqaa mmooriivaa iiravai

¹ Ni seenayaso, ta ngii tasipama mmooriivaa iikiaannaivo hama ti maisaivai. Vaa kaanaivo vauvaara ngiengieenoo teeravai. ² Ta tauraa yoosinna Piripii ivaki nookiaannaduu rikiada maisamaisau mmoori aataruuyauvaa ti mmuduu rikiada ta hama yoketaama variaannaivaara vaa ngia rikieeravai. Itaama vauduaata ta ngii yoosinna Tesoronikii ngiaannaduu Anutuuqo ari yaagueeqaivaa ti mmuduu rikiada ta inna kua mmayaayaivaa kooyaa ngii giaa ngii mida hama ta aatuuravai. Vooyaano ti ooqoo tuduaata ta iikiaannaduu ti mmuaararooduaata iiravai. ³ Ta mmayaayaivaa ngii giaa ngii miaannaivo hama unnakuaivaa tasipama ngii giaa ngii miravai. Hama ta sabi reeti utu kiada reeri utu kiadairayaano mmayaayaivaa ngii giaa ngii miravai. Hama ta ngii yokekiaa kiada ngii iida taaree kiaa kiada mmayaayaivaa ngii giaa ngii miravai. Hamavee. ⁴ Vaa Anutuuqo mmooriivaa ti mmioo tooduu ta iikiaannaduu aikiooma vauvaara ta mmayaaya yoketaivaa varada nuaida ivo tiivaugiataama nnaasu makemakee iikiaunnaano. Hama vaidiiya numa ta iikiaunna mmooriivaa teeda yoketaavaivee

kiaaraivaara iikiaunnaano. Anutuuoqoono ti mmooriivaara yoketaavaivee tinarivaara ta iikiaunnaano. Ta aaniivaara mmooriivaa iikiaunnaivaa oyaivo ti aakiaana vaivaa vaa Anutuuoqo too rikiaivai. ⁵ Vaa ngia rikiaavai. Hama ta titi kuaivaadiri ruvuakavaakai kua kua rada ngii giaa ngii miravai. Hama ta ti aakiaiyauvakidiri mminnamminnaiyauvaa ti varaatainoo kua kiada yoketaa kuaivaa ngii giaa ngii miravai. Anutuuoqoono ti taivai. ⁶ Hama vaidi voovoono mmooriivaa iikiaunnaivaara ti too ti mannaka kiaiveeraivaara ta iiravai. Ngieeta vaidi vooyaatama tiyara mannaka kiateeraivaara hama ta iiravai. ⁷ Ta Yisuu Kirisiinna kua varada nuairayara tida ngia ti mmoori varaateeraivaara ngii yaparakiataama vauduaata hama ta ngii yaparairavai. Gioonnaivo ari nnaakaraiyara tirooma kioo haitatuuneema ta ngii tasipama hara kiada variaanna suaivaki ta tirooma hara kiada variravai. ⁸ Ta ngiiyara pinaama mmuduuya ruaannaivaara ta kooyaa Anutuuoqaa kua mmayaaya yoketaivaa ngii giaa ngii miaannaivaara ti yoketairavai. Hama ta ivaara nnaasu ti yoketairavai. Gioonna kiaapuuya ti ruputikiai ta ngiiyara putuaraivaaraatama ti yoketairavai. Hama ti aatuuravai. Ta ngiiyara pinaama ti ausaiyauvo yoketauvaara hama ti aatuuravai. ⁹ Ti seenayaso, ta titi mmamma mmuyai mmutu rikiada tete variaara mmooriivaa varaannaivaara vaa ngia taunnuuda kianne? Ta Anutuuoqaa kua mmayaaya yoketaivaa ngii giaa ngii miaa rada variaanna suaivaki hama ngia ti mmooriivaa varada yeenna

mminnamminnaiyauvaa ti mmiateeraivaara ta heenaivaa ikiannaivaa vara kuainnama kiada tete variaara mmooriivaa iiravai.

¹⁰ Ngia vaa ausa hanigieeraiya ta yoketaama safuuma ngii tasipama varida hama koonnama variravai. Vaa ngia ivaa tooduu Anutuugootama vaa teeravai. ¹¹ Vaa ngia taavai. Vaidiivo ari nnaakaraivaa tuqinnama haitatuuneema ta ngii tasipama hara kiada varida mmuaavai mmuaavai ngii haitatuuravai. ¹² Ta ngii tasipama hara kiada varida yamaa kua yamaa kua tida ngia Anutuugaa aataruuvau yoketaama nookiateeraivaara ta kua yoketaivaa tasipama ngii giaa ngii miravai. Anutuugo ari varii yoosinna ari vookaraivaki ngieeta yoketaama variateeraivaara ngii maavee tioo varinoo. Ngia ivaara yaata utida safuuma variateeraivaara ta ngii giaa ngii miravai.

¹³ Ta Anutuugaa kua mmayaayaivaa ngii giaa ngii miaannaduu rikiada ngia puaisakama utiravai. Hama ngia ivaara tunoo: Mmanna vaidivai mmayaayavaivee, kiaa kiada pikieeravai. Ngia tunoo: Kutaa Anutuugaa mmayaayavaivee, kiaa kiada puaisakama utiravai. Ngia itaa kua tida puaisa utuuvaara ta mmannammanna Anutuugaata kua tida kua yoketaivaa kiaunnava. Ta ngii giaa ngii miaanna mmayaayaivo kutaa Anutuugaa mmayaayavaivee. Vaa ngia ausa hanigiaiya ngii aakiaiyaavaki ivo yaagueeqama vaivai. ¹⁴ Ti seenayaso, Yutayaa yoosinnaivaki variaa gioonna kiaapuuya Yisuu Kirisiinnara kutaavaivee kiaa kiada Anutuugaa gioonna kiaapu tuanaaya

varuuya roosiima ngia variravai. Ngiari seena Yutayaiya maisa mmooriivaa iya mmuneema ngii seenaiya maisa mmooriivaa ngii miravai. ¹⁵ Yutayaa vooyaano Udaanga Yisuunnaata forofetaiyaatama ruputuduu putiravai. Vooyaano tiitaatama makemakee maisa mmooriivaa ti mmiravai. Itaama uuvaara Anutuugo hama iyara yoketairavai. Iya mmuakiaa vaidiiya nnammutuaaya variravai. ¹⁶ Anutuugo ari voopinna voopinna iya yoketaivau yapaiveera kiaa kiada ta kua yoketaivaa iya kiaa mmiaannaduu rikiada iya ti ooqoo tiravai. Itaama vauduu iya makemakee mminnamminnaa maisaiyauvaa varoovo vainno suvuairavai. Suvuau kioovaara Anutuugaa ausa nnannateeraivo aanna makee vaa iyasi vainoo.

Pauruuso kava vararanoo vioo iya taanaree kiaa iiravai

¹⁷ Ti seenayaso, ta kiisama ngii pikiada aapi ngiaanna suaivaki ti yaata utiraivo homo ngiisi vauduu ta aapi nniravai. Ta aapi nnida ngiyyara pinaama yaata utida kava vara ranada vida ngii taaree kiaa yaagueeqararama kiada iiravai. ¹⁸ Ta ngiisi kava vara ranada kuaaree tida variaannaduu Sataango ti ooqoo tiravai. Na Pauruusoono airineetu kava vara ranee kuanaree tiee variaaduu Sataango ni ooqoo tiravai. ¹⁹ Fai yapooma ti Udaanga Yisuu Kirisiiva tiinara suaivaki ta inna avuuvau diaaravai. Ii suai ivaki hama aaniivai varaaraivaara ta faannaida variaunnaano. Ta ngiyyara yaata utida faannaida variaunnaano. Hama aaniivaara ta sirigaida variaunnaano. Ta

ngiiyara sirigaida variaunnao. Hama aani-ivaara ta mannaka kiaunnao. Ta ngiiyara mannaka kiaunnao. ²⁰ Kutaa ta ngiiyara mannaka tida sirigaida variaunnao.

3

¹ Ta ngiiyara pinaama yaata utuaannaduu ngia voopi varuduu ta aapi variaannaivaara yaata utuaannaduu ti pirisairavai. Itaama vauduu tetevaitana aa yoosinna Ateena aavaki hara kiada varida ² Timotiinna titaa kiaannaduu ngiisi viravai. Timotiiva ti seena tuanaavai varioo ti tasi-pama mmoori varoo Anutuuqaa kua mmayaaya yoketaivaa varoo nuainno varioo gioonna kiaapuuya kua mmioo Yisuu Kirisiinnara kooyaa iya kua mmiravai. Ngia yaagueeqama varida Anutuuqaara kutaavaivee kua kiada puaisa utu-ateeraivaara ta inna titaannaduu ngiisi viravai. ³ Gioonna kiaapuuya ngii mmaarau kua tuu mmoori maisaivaa ngii muuvaara Anutuuqaa mmooriivaa pikieevoora kua ta inna titaannaduu ngiisi viravai. Vaa ngia rikiaavai. Anutuuqo ee-oo tuduu ii mmoori maisa iyauvo ngiisiaata tiisiaatama nniravai. ⁴ Ta ngii tasipama variaanna suaivaki vaa ta ngii giaa ngii mida kiaannao: Mmoori maisaivo tiisi nninaravaivee, kiaannaivaa kaanaivo vaa kutaa kooyaa vairavai. Vaa ngia ivaara rikieeravai. ⁵ Itaama vauduu ngia voopi varuduu na voopi varuuvaara na yaata utuaaduu ni mmuaararoovaara Timotiinna titaaduu ngiisi viravai. Ngia Anutuuqaara kutaavee kua kiada datadataama variaa aataruuva taiveera na inna titaaduu ngiisi viravai. Sa-

taango vaa ngii iinno taanaree kiaa uuduu vaa ngia inna kuaivaara ee-oo tuuvaara na yaata utuee mo ta kuminayaa ngii tasipama mmoori varaannaivaara yaata utuee Timotiinna titaaduu ngiisi viravai.

⁶ Vaa ivo ngiisi vuuvo kava vara ranoo ngioo ngia Anutuuqaara yaagueeqaida varida mmuduuya rida varuuvaara ivo numa ti kiaa ti mmiravai. Ngia makemakee tiyara yoketaama yaata utida ta ngii taaree kiaa yaagueeqama kiada iiki-aannaneema ngia ti taaree kiaa uuvaara ivo ti kiaa ti mmiravai. ⁷ Ti seenayaso, ngia itaama varuuvaara ti mmaarau kua tuuya maisamaisau mmoori mmuaararooyauvaa ti mmuu suaivaki ta ngiyyara yaata utuaannaduu ti yoketairavai. Ngia Anutuuqaara kutaavaivee kiaa kiada yaagueeqama varuuvaara ti yoketairavai. ⁸ Ngia Anutuuqaara yaagueeqararama kiada iida varikiai fai ta yoketaama hara kiada variaaravai. ⁹ Ngia yaagueeqama variaivaara ta ngiyyara Anutuuqaata kua yoketaivaa kiaunnanoo. Ta inna avuuvau pinaama kiada ngiyyara sirigakiaunnaivaara ta innaata kua yoketaivaa kiaunnanoo. ¹⁰ Ta ngii taaree kiaa kiada heenaivaa ikiannaivaa vara kuainnama kiada ta Anutuuqaata ivaara yaagueeqama kiada kua kiaunnanoo. Ngia Anutuuqaara kutaavaivee kiaivo muaraagainno kisavai vainoora tida ta ngiyyaroo tida ngii teeda ngii tasipama mmooriivaa iikiaaraivaara ta Anutuuqaata kua kiaunnanoo.

¹¹ Ti Napoova Anutuuqo ariita ti Udaanga Yisuu Kirisiivaatama ta ngiisi kuaara aataruuvaa kooyaa ti vitaakiateeraivaara ta yaaku varaun-

nanoo. ¹² Ta ngiiyara pinaama mmuduuya ru-aunnaneema Udaanga Yisuu Kirisiiva ngii iinai fai ngia ngiingiiyara ngiingiiyara mmuduuya rida mmuakiaa gioonna kiaapuuyara mmuduuya rikio pinaavai vakiaiveeraivaara ta yaaku varaunnaano. ¹³ Itaama vaino Udaanga Yisuu Kirisiiva ngii aakiaiyauvaki yaagueeqama iinai rikiada yapooma ivoota ari gioonna kiaapu inna tasipama variaiyaatama tiikiai rikiada fai ngia ti Napoonna Anutuuga avuuvau yoketaa tuanaa gioonna kiaapuya varikio hama ngii mminnam-minnaa maisaiyauvaa irisaiyauvootainaravai.

4

Ari vookaraama variaaraivaara Anutuuga yoketaivai

¹ Ti seenayaso, aa nnaagiai kua vooyauvaatama rikiaatee. Anutuugo ngii too ngiiyara yoketaakiaiveera tete variaunnaivaa ta ngii vitaakiaunnava. Ngia ivaa teeda ta variaunnaneema variateeraivaara ta ngii vitaakiaunnava. Aanna makee vaa ngia teeda mmuaakaraama variaano. Yisuu Kirisiiva ti aakiaiyauvaki variivaara ta makemakee yaagueeqama ngii kiaunnaano: Mmannamma itaama nnaasu variatee, kiaunnava. ² Udaanga Yisuu Kirisiiva ti kua ti mmuuvaa ta ngii giaa ngii miaanna kua aataruuvaa vaa ngia rikiaavai. ³ Aa na tinara kua aavo Anutuuga yaata tinniivau vai kuavai ngia iikio rikioo Anutuugo fai ngiiyara yoketainaravai. Ngia yoketaa tuanaaya variatee. Sa sabi heera aataruuvaa iikiatee. ⁴ Ngia vaidiia

mmuaavai mmuaavai ngii mmammaivaara tuqinnama haitatuuda ngiingii nnaataiya tasipama safuuma yoketaama variatee. ⁵ Hama ausa hanigiada Anutuugaa kuaivaa rikieeraiyanikaraama ngii mmammaiyauvoono yaagueeqama ngii iikiatee tinai rikiada sa iikiatee. ⁶ Anutuugaa aataruuvo itaama vaivaara vaidi voovoono arinaima yaata utuee sa i seena vaidiivaara konnai aataruuvaa iima kiee ivo ariyara ii aataruuvaa sa hatokaanee. Ngia itaama koonnama iikiaivaara ta tauraa yaagueeqama ngii giaa ngii mida kiaannanoo: Sa ii aataru ivaa iikiatee. Mo fai gionna kiaapuuya maisa mmoori itaama vaiyauvaa iikio Udaangaivo fai irisai mmuaararavvaa iya mmimaravavee. Ta itaama yaagueeqama kiada tiravai. ⁷ Ta gionna kiaapuuya sabi nuaida koonnama variateeraivaara hama Anutuugo ti maavee tiravai. Ta safuuma yoketaama variateeraivaara ti maavee tiravai. ⁸ Ivaarainno ii ta ngii giaa ngii miaunna kua iyauvaa gionna kiaapu voovoono rikioo mmooka hanigia mmiiivoono hama vaidi mmatayaivaa mmooka hanigia mmiivai. Anutuugo Mmannasa Yoketaivaa ngii miivaa mmooka hanigia mmiivai.

⁹ Ngia ngii seena vaa ausa hanigieeraiyara mmuduuya ruateeraivaara hama na ivara yanaivaa fafaarainaravootainoo. Vaa Anutuugo ngiingiiiyara ngiingiiiyara mmuduuya ruateeraivaara ngii vitaama kiaivai. ¹⁰ Vaa ngia Maketoniaa variaa gionna kiaapu vaa ausa hanigieera mmuakiaayara mmuduuya ruaavai. Ti seenayaso, itaama vaikiainnaata ta

yaagueeqama ngii giaa ngii mida kiaunnanoo: Mmannammanna yaagueeqama nnaasu ngiingiiyara ngiingiiyara mmuduuya ruatee, kiaunnanoo. ¹¹ Ngia tirooma hara kiada variaaraivaara yaagueeqama kiada iikiatee. Ngiengie hara kiada variraivaara ngiengieenoo ivaara haitatuuda variatee. Sa ngii seenaiya hara kiada variraivaara ngiingii avuki avukiida murumuru tida variatee. Ngiengie hara kiada variraivaara yaata utida ngiingii yaakuuyauvaadiri mmoori varada sikauyauvaa varaatee. Ta tauraa itaama ngii giaa ngii miaannaivaugiataama iikiatee. ¹² Gioonna kiaapu hama ausa hanigieeraiya ngii teeda kiaara: Yoketaama variaa gioonna kiaapuyavee, kiateeraivaara iikiatee. Fai ngia itaama iikio mmuakiaa mminnaavai ngii variraivau aikiooma vainai hama ngii seenaiya ngiaarukiaaravai.

Yisuuva suai nnaagiai tiinaravai

¹³ Ti seenayaso, gioonna kiaapu vaa ausa hanigia kiada putuaani hau kiaiyara ngia kumimakaida varida airi yaata utida variaavai. Hama ausa hanigiada Yisuunnara faannairaida kati hara kiada variaya vaa putuaiyara kaayauma ausa mmuaarareeda iyara kaayauma yaata utida variaavai. Ngia itaida varida varivoora kiaa ta aa kua aavaa ngii giaa ngii miaravai. ¹⁴ Vaa ta Yisuuva putuoo kava diitoovaa kutaa kuavaivee kiaunnanoo. Ta itaa kua kiaunnaivaaraata aa kua aavaaraatama kutaa kuavaivee kiaunnanoo. Fai Yisuuva kooyaa tiinara suaivaki Anutuuoqo tinai vaa ausa

hanigia kiada putuaiyaata Yisuuvaatama innasi kuaaravai.

¹⁵ Aa ta ngii giaa ngii miaara kua aavaa Udaanga Yisuu Kirisiivaano tii kuavai. Ivo tiinara suaivaki fai ta homo mmatayaa variaunnaiya vaa ausa hanigia kiada putuaiya hama yaatarada tauraa kuaaravai. ¹⁶ Fai Udaanga Yisuu Kirisiivaano yaagueeqai kuavai tuoo varino aangeraa kieeta voovoono aayanna roo varino Anutuuqaa nooma akuaivo tuoo varino Udaanga Yisuu Kirisiiva ngiauvakidiri tiinaravai. Yisuuva tuoo varinai vaa ausa hanigia kiada putuaiya diitada nnida tauraa vikiai ¹⁷ ii suai ivaki ta homo mmatayaa vaa ausa hanigia kiada variaunnaiya fai Anutuuqo nama aakiaivaki ti rupi nuunama kinai vaa tauraa kuaiya vida sunada Udaanga Yisuu Kirisiinna sunaara kuaaravai. Fai itaama vainai rikiada ta vida inna sunada inna tasipama tupatupaa variaaravai. ¹⁸ Ivaaraida ii kua ivaa ngiingii kiasa mmi ngiingii kiasa mmiida ausa yoketaivaa tasipama variatee.

5

Yisuuva tiinara suaivaara teerama kiada variatee

¹ Ti seenayaso, Yisuu Kirisiiva tiinara suaivaara ta hama kuminayaa ngiini yanaivaa fafaara reeda ngii giaa ngii miaaravee.

² Vaa ngiengieenoo rikiaavai. Gioonna kiaapuuya heenaivaki hama teeda rikieera suaivaki mmuara vareera vaidiivo nniivai. Ivaa roosiima fai Udaanga Yisuu Kirisiiva tiinaravai. ³ Gioonna kiaapuuya kiaara: Ta

yoketaama ausa tinni nuufaivaa tasipamaida variaunnao, kiasa kiada varikio fai maisamaisai ari vookarai mmuaararai aataruuvo akiairaino iyasi nninaravai. Gioonnaivo nnaakaraivaa mmataanara suaivaki nniitareeraivo akiairaikio innaki nniivai. Ivaa roosiima maisamaisai ari vookarai mmuaararai aataruuvo iyasi nninaravai. Fai akiairaama nninai hama kuaara ngiaara aataruuvootainaravai. ⁴ Mo ti seenayaso, ngia vaa ausa hanigiaya hama upisiivaki variaano. Ivaara mmuara vareera vaidiivo upisiivaki nninai nnikiaraakiaaneema ivaa roosiima Udaanga Yisuu Kirisiiva tiinai rikiada ngia nnikiaraakiataama vainainnaata sa nnikiaraakiatee. ⁵ Ngia mmuakiaaya mmeekiaivaata ikiannaivaatama vara nuunama kiada variaavai. Ngieeta teetama hama upisiivaki variaunnavai. ⁶ Ivaara hama ta gioonna kiaapu vooya roosiima vuru vakiaaravai. Vaidi voovai yaata tinniivo yoketaavai vairayaama ta avu teeda nnaasu mmuaavai mmuaavai titi variraivaara haitatuukiaaravee. ⁷ Gioonna kiaapu vuru vakiaaya upisiivaki vuru vakiaavai. Gioonna kiaapu nnoori kapikaraivaa nneeraiya upisiivaki nneeda kumimakakiaavai. ⁸ Ta hama iya roosiima variaunnaivaaraida ta ikiannaivau variaunnavai. Ivaara ta titi variraivaa haitatuukiaaravee. Ta Anutuuqaara kutaavaivee kiasa kiada puaisa utida gioonna kiaapuuyara mmuduuya ruaunaivo inna rapira vaidiyya ngiari nniriyaa okoo roosiima hiri kiaavo vaivaa roosiivai. Ta Anutuuqo ti vitaanaraivaara faannaida variaunnaivo inna rapira vaidiyya ngiari kietayaa apira mminnaivaa roosiivai.

⁹ Anutuuoqo hama aataru maisaivaa irisaivaa ti mminaraivaara ti mmataama kieeravai. Ta Udaanga Yisuu Kirisiinnara kutaavaivee tikio aataru yoketaivau ti yapaanaraivaara ti mmataama kieeravai. ¹⁰ Ta inna tasipama variaaraivaara Yisuuva tiyara putiravai. Ta homo mmatayaa variaunnaiyaata vaa putuaiyaatama ivo tiinai ta vida inna tasipama variaaraivaara ivo tiyara putiravai. ¹¹ Ivaaraida ngiingiita ngiingiita yamaa kua yamaa kua tida ngiingii mmooriyauvaa ngiingii vara ravisii vara ravisiiida yoketaama varaatee. Vaa ngia itaama iida varida variaaneema iida varida variatee.

Pauruusainna vo kua vooyauvaara

iya kiaa mmiravai

¹² Ti seenayaso, vo kuavaara ta yaagueeqama ngii giaa ngii mmiaaravee. Vaidiyya ngii tasi-pama mmoori varaiyara kua yoketaivaa tida iya kiaa kuaivaa rikiada iikiatee. Iya Udaanga Yisuu Kirisiinna mmoori varaayara tida safuuma varira aataruuvaa ngii vita vitaakiaanoo. ¹³ Iya ngii-iyara mmoori varaivaara iyara kua yoketaivaa tida iyara mmuduuya ruatee. Ngiingiiyara ngi-ingiiyara yoketaida ausa nuufa tasipama varia-tee.

¹⁴ Ti seenayaso, vo kua vooyauvaara ta yamaa kua yamaa kua tida yaagueeqama ngii giaa ngii mmiaaravee. Gioonna kiaapu hama mmoori vareeraiyaata yaagueeqama iyaata kua tida sa-fuukiatee. Iya aatuuda variaa gioonna kua-puuyaata yamaa kua yamaa kua tida variatee.

Gioonna kiaapu yoonoosupuaa variraiya tasi-pama mmoori varaatee. Mmuakiaa gioonna kiaapuuya muaraagama varikiainnaata iya tasipama mmannammanna tirooma varida mmoori varaatee. ¹⁵ Ngiariiyara ngiariiyara mmoori maisaivaa irisai irisaima iikiaaraivaara haitatuuda ooqoo kiatee. Mmuakiaa suai ngiingiiyara ngiingiiyara mmoori yoketaivaa iida varida mmuakiaa gioonna kiaapuuyaraatama iida varida yaagueeqama kiada ivaara yaata utida iikiatee.

¹⁶ Mmuakiaa suai sirigaida varida variatee.

¹⁷ Mmuakiaa suai mmannammanna yaaku varada nnaasu variatee. ¹⁸ Mmuakiaa aataruuyauvo ngiisi nninai rikiada kua yoketaivaa Anutuuqaara kiatee. Ngia Yisuu Kirisiinnara kutaavaivee kiaivaara itaama iida Anutuuqaa yaata tinniivau vai kuaivaa rikiada iikiaaraivo inna Anutuuqaa yoketaivai.

¹⁹ Mmannasa Yoketaivo ngii giaa ngii mii kuaivaa sa hatokaatee. ²⁰ Vaidiyya Anutuuqaasidiri tii kuaivaa ngii giaa ngii mikiai sa nniki rakaida puruukakiatee. ²¹ Mmuakiaa kua rikiaiyouvaa iida taivaa yoketaiyauvaa varada puaisakama utida ²² maisai kua mmoori mmuakiaayauvai pikiaatee.

²³ Anutuuqo ausa nuufa variraivaa oyai nakaaravovee. Ivo ariinoo ngii iino ngii aakiaa mmuakiaayauvai yoketaakiaiveeraivaara ta yaaku varaunnao. Ti Udaanga Yisuu Kirisiiva tiinara suaivaki Anutuuqoono iino ngii mmamma mmuyai mmannasa mmuakiaayauvaki mminnamminnaa maisaiyouvo sa vakiaiveeraivaara ta yaaku varaunnao. ²⁴ Ngii maavee tiraivo

ngiiyara hama yaata vueennaivai. Fai ivoono itaama iinaravai.

²⁵ Ti seenayaso, tiyaraatama yaaku varaatee.

²⁶ Ti seena vaa ausa hanigieeraiyara yoketaida yaaku rumisiatee.

²⁷ Na Udaanga Yisuu Kirisiinna kuaivaa varee nookiauvoonora tiee na yaagueeqama ngii giaa ngii minai rikiatee. Aa yanaa aavaa yaarummua kiada mmuakiaa gioonna kiaapu ausa hanigieeraiya yaarida kiaa mmiatee.

²⁸ Ti Udaanga Yisuu Kirisiiva kati gioonna kиа-puuyara yoketaama yaata utiraivo ngii tasipama vakiaivee.

Karaasa Yeena Rau Kioo Kuaivovee
The New Testament in the Waffa Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Waffa long Niugini

copyright © 1975 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Waffa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

4da5455c-4c87-58ee-a650-bb37acea5bca